

Wieringer Eilandmuseum

Jan Lant

Klepel, mei 2024

100 jaar Amsteldiepdijk -- Korte Afsluitdijk

Bij grondboringen langs de Oostwal van het Amsteldiep, op zoek naar geschikte klei, komt men op een plaats waar volgens Wieringers visserlui die ingehuurd werden, de zeebodem uit “mirakels harde klei” bestaat. Dit jaar is het honderd jaar geleden dat Wieringen door de Amsteldiepdijk met de vaste wal werd verbonden en ophield als eiland te bestaan.

Het is geen klei maar keileem, dat bovendien in grote hoeveelheden voor het opscheppen ligt. Na enkele proefnemingen blijkt dit materiaal uitermate geschikt voor toepassing in de dijkenbouw, als eerste bij de aanleg van de Amsteldiepdijk.

Door deze ontdekking hoefde men veel minder zinkstukken te gebruiken, waardoor de van tevoren geschatte extra grienden van 7 ½ vierkante kilometer beduidend kleiner konden blijven. (grienden zijn de plaatsen waar het wilgenhout voor de zinkstukken groeit) Voor de Amsteldiepdijk en de Afsluitdijk samen werd rond 15 miljoen kubieke meter keileem van de zeebodem afgehaald. Daarna is ook in de dijken van de Wieringermeer en de Noordoostpolder veel keileem verwerkt.

Het afgebeelde paneel hangt in de nagebouwde schaftkeer op het terrein van ons museum. Er staat een afbeelding op van een bronzen reliëf, vervaardigd door Hildo Krop: “een volk dat leeft bouwt aan zijn toekomst”. Te zien op de Afsluitdijk, 6 kilometer buiten Den Oever.

2

Boven: in een vitrine in het uutlid een foto van het monument 'de Steenzetter' op de Afsluitdijk en een paar steenzettersklompen. Daarnaast: bouw van de miniatuurdijs langs de Stroeërweg door Adrie en Cor van der Made, die lang het steenzettersvak uitoefenden. De firma Klein van Smerp heeft om niet stenen en overig materiaal geleverd. **Midden:** twee modellen van hijskranen, in bruikleen gegeven door het Baggermuseum in Sliedrecht; daarnaast een model van een baggerschuit. **Onder:** Piet Duin en Chiel Bugel bezig met de bouw van (een kopie van) de schaftkeet

Enkele van de veertien panelen van de tentoonstelling in de boerderij; rechts: werkmansenu

23 maart: Opening van het zomerseizoen en van de tentoonstelling WIERINGEN, 100 JAAR EILAND AAN DE VASTE WAL

De vlag hing hoog in de mast! Twee uur. Met een grote trom bespeeld door een binnenschrijdende Johan Ligthart, begon de middag. Een mooie verrassing voor de ruim 50 aanwezigen, onder wie vele gasten. Zo werd het zomerseizoen 2024 van ons museum geopend en daarmee werd tevens een start gemaakt met de openingshandeling van onze tentoonstelling: “Wieringen 100 jaar eiland aan de vaste wal”.

De openingsmuziek met trom en trekzak (door Tineke Osinga) luidde een hartelijk welkom in door André Lont, onze voorzitter, die in zijn openingswoord de vrijwilligers, collega’s van overige musea en sponsoren bedankte voor hun enthousiaste inzet om deze tentoonstelling vorm en inhoud te geven. Aansluitend werd een honderd jaar oud filmpje vertoond, waarin te zien was hoe Prins Hendrik en een legertje genodigden (allen van het mannelijk geslacht...) aankwamen in de haven van De Haukes. Symbolisch begin van de Zuiderzeewerken.

Nienke de Wit, sectorhoofd collectie en informatie van het Zuiderzeemuseum, kreeg het woord om over het belang van musea te vertellen. Zij complimenteerde Museum Jan Lont met de benoeming tot geregistreerd museum! Paul Kühr, secretaris van het museum, nam het schildje in ontvangst, om te worden bevestigd naast de voordeur.

Irene van Oers (linksonder op blz. 4) leidde een amusante try-out in van ‘Cultuur binnen de Dijken’, een Wierings spektakel met vele activiteiten, dat op vier locaties (waaronder museum Jan Lont) op 13 en 14 april gehouden zou worden.

4

Marjan van Kampen, voorzitter van de Raad van Toezicht van het Zuiderzeemuseum vermaakte het gezelschap met enkele herinneringen uit de periode van haar burgemeesterschap op Wieringen.

Het officiële gedeelte werd afgesloten met het Wieringer Volkslied door Johan Ligthart, Tineke Osinga en Iris Hos. Het werd met veel inspiratie gebracht waarbij het refrein door vele toeschouwers werd meegezongen.

Hierna ging men naar buiten naar het schuurschot om daar met de onthulling van de beeltenis van Ir. Cornelis Lely (de grondlegger van de Zuiderzeewerken) de tentoonstelling te openen. Marjan van Kampen en Nienke de Wit toverden hem tevoorschijn.

Nienke de Wit wordt bijgelicht door Adrie en Cor van der Made aangaande het ambacht en de kunst van het steenzetten. Tussen hen in een zinkstuk.

De gasten genoten van de route langs de tentoonstelling en met een drankje en hapje werd de geslaagde middag afgesloten. Marjan van Kampen en Nienke de Wit kregen elk een boekje bloemen. Foto's: Harry Jasper/ HB.

Hieronder: 's avonds de boerderij van Jan Lont bij volle maan en een grote geillumineerde Ir.Lely op het schuurschot diezelfde avond, tijdens de wandeltocht 'Walking Wieringen by Night'.

“Cultuur binnen de Dijken”: Erfgoedfestival op 13 en 14 april

Jo Daan

Magda Steigra

Het weekend van 13 en 14 april 2024 was het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont één van de vier locaties die de Stichting ‘Cultuur binnen de Dijken’ presenteerde. onder de titel ‘(G)een Wieringer Eilandfestival. De drie overige locaties waren de Nicolaaskerk in Westerland, de Hippolytuskerk en de Postboot in de haven van De Haukes.

Het weer werkte mee en het was gedurende de dagen een gezellige drukte. In de museumboerderij werden twee theaterstukken opgevoerd. Het ene was ‘Jo Daan’, waarin de bekende taal- en volkskundige tijdens haar veldonderzoek over de gewoonten op Wieringen in botsing komt met paar stevige Wieringse vrouwen die hun mannetje staan.

In de andere voorstelling ‘Prins’ was het de verbannen kroonprins Wilhelm die menig meisje het hoofd op hol brengt.

De film ‘Gezicht naar zee’ werd verschillende keren vertoond.

In het bezoekerscentrum werd muziek gespeeld en gezongen, afwisselend door Tessa en Dax, Frank Ottens en ‘Johan en de Madjes’: de Madjes waren in klederdracht en Johan vertelde zijn verhaal over ‘de kei’, die hij in twee stukken gevonden heeft bij Westerklijf

Koffie en thee was beschikbaar, al dan niet met een echte Wieringer “J.Odenkoek”. Magda Steigstra verzorgde de inwendige mens met een smakelijke Wieringer groentesoep en een echte Jan in de Zak. Foto’s Harry Jasper/HB.

Zondag 28 april: de eerste Taandag van het seizoen

11 uur: de inmiddels alom bekende taandag ging van start. De handgenaaide vlasdoekzeilen van het traditionele houten vissersschip de blazer TX 33 worden getaand. Na droging blijft een prachtige kleur op de zeilen achter, die ook nog eens conserverend werkt. Dit tanen moet geregeld gebeuren, want door zon en regen raakt de conservering uitgewerkt. Dit jaar is de plaats van de taanketel grondig vernieuwd: de stookgelegenheid is aangepast en de ketel heeft een houten deksel gekregen. Bij zo'n nautisch gebeuren hoort de ook het visbakken door Bert Mulder.

7

De tweede taandag (ambachtendagdag) vinsdt, met medewerking van de wol- en spingroep, plaats op 14 juli. Aanvang 12 uur. Nadere mededelingen zie het Wieringer Nieuws.

Koninklijke Onderscheiding Annie Lont

Vrijdag 26 april 2024 was de ontmoetingsruimte van het museum gevuld met familie, vrienden en overige genodigden om onze trouwe vrijwilligster Annie Lont hartelijk te verwelkomen. Waarvoor was voor Annie nog enigszins vaag, toen ze met haar dochter binnen kwam, maar de komst van burgemeester Rian van Dam maakte dat wel duidelijk. In haar speech vertelde de burgemeester dat Annie Lont zich sinds 1990 als vrijwilliger o.a. heeft ingezet voor het behoud van de historische cultuur op Wieringen. Bovendien als lid van de Soroptimisten Wieringerland voor mensenrechten, met extra aandacht voor de positieverbetering van meisjes en vrouwen. En zo kwam het dat de burgemeester kon mededelen dat het Koning Willem-Alexander behaagd heeft aan Annie een Koninklijke onderscheiding uit te reiken: zij werd lid in de Orde van Oranje-Nassau. Groot applaus en vele felicitaties volgden op dit mooie bericht!

Ambassadeur van de Waddenzee (Iris Hos)

Donderdag 18 april kwamen de Waddenambassadeurs uit de regio bijeen om op het Normerven op Wieringen een bijscholing te krijgen. Ook ik, als waddenambassadeur van ons museum was er bij. Een ideale maand om er vogels te observeren omdat het er in die tijd een komen en gaan is van allerlei soorten. De ene soort vertrekt naar het Noorden om daar te gaan broeden, de andere komt uit het Zuiden om hier te broeden of om verder noordelijk te trekken. Maar allemaal willen ze maar één ding: opvetten zonder al te veel verstoring, dat wil zeggen op een makkelijke manier vet worden om daarna verder te kunnen vliegen of om eieren te leggen.

En dat is nou de kracht van de Waddenzee: genoeg eten voor die internationale vogels met kleine of grote, lange of korte, rechte of gebogen snabels. Moeten ze er wel genoeg tijd voor hebben! Als je ze dat gunt heb je er ook wat voor over. En dat is *verstoring tegengaan*. Jaag ze niet op tijdens hun rust- en eettijden. Ze zijn al gebonden aan de tijden dat het Waddenwater zich bij eb tijdelijk terugtrekt. Dan pas kunnen ze hun eten uit de wadbodem halen. En als ze dan rusten op het land of langs de wadrand hebben ze dat ook echt nodig. Is het écht zo of lijkt het alsof ze één poot laten slapen? Bij het Normerven kun je het allemaal zien. In de houten observatiepost sta je onzichtbaar voor de vogels en uit de wind. Onderaan de dijk staat een bord met aquarellen en informatie. Heel mooi hoor, maar het allermooist is dat wat je er zelf bij ervaart als je er voor open staat, vlakbij!

Woensdagavond 19 juni 19.30 uur komt Renate de Backere een lezing geven over wadvogels. Er is een korte pauze met plaats voor interactie.

Dag van het Wad 29 juni

Tijdens de Dag van het Wad op 29 juni word je genodigd om aan te schuiven voor het ontbijt op één van de 15 locaties in het Waddengebied. Een plek aan tafel kost €22,50 per persoon inclusief excursie met waddengids. **Vanaf 7 mei start de kaartverkoop, via Visit Wadden.** Omdat Unesco Werelderfgoed Waddenzee een mooie leeftijd van 15 jaar mag bereiken, wordt dit gevierd op 15 locaties. Deze locaties zijn verdeeld over het hele Waddengebied. Je kan ontbijten op de dijk langs de Waddenkust van Den Helder tot Termunterzijl, maar natuurlijk ook op de Waddeneilanden. Op Wieringen bij Alfons op Camping De Waddenzee. Na afloop nemen de gidsen van de Waddenvereniging je mee op pad voor een excursie in het gebied, afhankelijk van het getij en de locatie.

Te doen in het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont...

Omdat Wieringen 100 jaar verbonden is met de vaste wal door middel van de Amsteldiepdijs, wordt dat op veel plaatsen herdacht. Het museum besteedt daar ook volop aandacht aan met een speciale tentoonstelling, zowel buiten als binnen.

Foto: Heidi van Haastert

Foto: Elly Boeschoten

De deelnemers van de drie workshops “wol schilderij maken” wilden ook iets speciaals doen en zijn nu elke woensdagmiddag bezig met het maken van een 3.20m lang werkstuk van wol dat de Amsteldiepdijs gaat voorstellen, met aan de éne kant de brug en aan de andere kant het begin van Wieringen.

Komen kijken kan op zo’n ‘woensdag werkmiddag’, van 2 tot 4 uur.

Spinnen in het Museum

Elk seizoen zijn er enige spin-bijeenkomsten te bezoeken, van 13.30-16.00 uur. Tijdens deze Spinmiddagen komen alle aspecten van het spinnen aan bod: diverse spinnewielen, spintollen, spinnen, twijnen, draad verwerken en verven. Voor diegenen die mee willen doen maar niet in het bezit zijn van een wiel bestaat de mogelijkheid er een te lenen. Je kunt ook eens aan familie en kennissen vragen wie er nog een op zolder heeft staan. Ook voor het gangbaar maken van het spinnewiel kun je terecht tijdens een van de bijeenkomsten.

Er zijn nog bijeenkomsten op de zondagen **12-5, 14-7, 07-09 en 10-11** Steeds vanaf 13.00 uur. De wol/spin-bijeenkomsten zijn voor iedereen die lid is (of wordt á € 19,50 per jaar) en graag mee wil doen. Graag van te voren opgeven bij Iris Hos keesirishos@gmail.com Het gaat om uitwisseling van ervaringen, kennis opdoen en natuurlijk gezelligheid!

Het verhaal achter het beeldje van Hans Blank

Koning Lir, zijn vrouw en hun vier kinderen leiden een zorgeloos leven, tot de koningin plotseling overlijdt. De kinderen zijn ontroostbaar en in een poging om weer iets van het gekende geluk terug te brengen, hertrouwt de koning. Zo lijkt het allemaal weer goed te komen, tot de nieuwe koningin jaloers wordt op de liefde van de koning voor zijn kinderen.

Op een dag neemt de ze kinderen mee naar een meer. Ze tovert de kinderen om in vier zwanen. “Jullie zullen 900 jaar lang zwanen zijn, Eerst zullen jullie 300 jaar in dit meerblijven, daarna 300 jaar in de [Sea of Moyle](#) en tot slot 300 jaar in de wateren van [Inish Glora](#). 900 jaar zijn jullie zwanen, tot jullie een kerkklok zullen horen”. Ze belooft de kinderen dat ze wel kunnen blijven praten.

Ze gaat terug naar het kasteel en vertelt de koning dat zijn kinderen verdronken zijn in het meer. Lir barst in snikken uit en rijdt naar het meer, waar hij het hele verhaal hoort. Sinds die tijd is er een regel in Ierland dat er niet meer op zwanen gejaagd mag worden.

Het verhaal gaat verder, maar de uitbeelding van Hans Blank is de verandering van een mens in een zwaan.

10

Wieringer rouwdracht

Bij het laatste textieloverleg is bezoek geweest van Rem van den Bosch. Hij is een kunstenaar die nieuwe stoffen ontwerpt en daar klederdracht van maakt. Kijk maar eens op zijn website: www.remvandenbosch.com. Hij gaat meedoen aan de foto-biennale deze zomer om Wieringer rouwdracht na te maken. Daartoe heeft hij een pak en huik van ons museum geleend, uiteraard met bruikleenovereenkomst...

De storm van 1674

Dit jaar is het 350 jaar geleden dat een tornado de Hippolytuskerk verwoestte. Op **zondagmiddag 1 september wordt om 15.30 uur** een stormachtige middag in deze kerk georganiseerd met de bekende Noord-Hollandse weerman Jan Visser. Hij houdt een presentatie over extreme weerfenomenen. Ook die we mogelijk kunnen verwachten in de komende decennia. Een aantal oorspronkelijke teksten die destijds n.a.v. de ramp zijn geschreven, krijgen aandacht in declamatie en muziek.

De muziek voor deze middag is speciaal gecomponeerd door Kors Jan Snoeij, organist van de Hippolytuskerk en tevens vrijwilliger in ons Wieringer Eilandmuseum Jan Lont. Dina Popma zingt een aantal liederen op teksten uit 1674, en op het monumentale Knipscheerorgel wordt onder meer de Stormrapsodie uitgevoerd, m. m. v. Peter Houdijk op tuba.

Ook de WEX is aanwezig, de Werkgroep Exposities Hippolytuskerk, met een expositie van zeeschilders. Verschillende individuele esthetische opvattingen over het fenomeen storm komen daarin tot uitdrukking. Toegang gratis, uw gift voor de Stichting Vrienden wordt zeer op prijs gesteld. Aanmelden via e-mail: storm1674@hippolytuskerk.nl, o.v.v. het aantal personen.

Algemene ledenvergadering op 6 mei

Een korte statutair noodzakelijke ledenvergadering was het. Bestuurswisseling en financiën, dat waren de belangrijkste ingrediënten. En toch was de bezoekersruimte goed gevuld. Het had enerzijds te maken met de gastsprekers van die avond: Cor en Frans van der Made, beiden gewezen steenzetter, en Jan de Krijger, die de voortgang van de werkzaamheden aan de Afsluitdijk deskundig volgt. Maar anderzijds ging de belangstelling van de leden uit naar de twee nieuwe leden van het bestuur, Petra Schouwenaar-Leen en Harry Jasper. André Lont werd bij acclamatie en zonder hoofdelijke stemming herkozen als voorzitter. Jan Cazemier echter trad na tien jaar terug als penningmeester. Petra volgt hem als zodanig op; zij zal worden ondersteund door Alma Vriesman die goed op de hoogte is met administratieve en financiële zaken door haar vroegere werk. Jan werd door André geprezen voor zijn warme inzet, overhandigde hem een bon en zette hem in en fraai bos bloemen. Jan Cazemier verdwijnt overigens niet uit beeld: u vindt hem o.a. beslist terug bij het snoeien in onze boomgaard, zoals hij eerder dit voorjaar deed.

Na de pauze blikte Cor van der Made, bijgestaan (met lichtbeelden) door zijn broer Frans terug op een loopbaan als steenzetter en op de wederwaardigheden van het vak van steenzetter. Aansluitend kwam Jan de Krijger aan het woord. Velen onder ons kennen hem nog door het boeiende commentaar dat hij gaf bij onze vaartocht - enkele jaren geleden alweer - heen en terug langs de Afsluitdijk. Deze keer belichtte hij de jongste ontwikkelingen aan de hand van een videopresentatie. Met name besteedde hij aandacht aan de grote pompinstallaties die juist dezer dagen geplaatst werden.

12

Bordje, door Cor van der Made bij de bouw van de miniatuurdijk aan ons museum ten geschenke gegeven.

Het WIERINGER EILANDMUSEUM JAN LONT

zoekt

Een enthousiaste tuinman / vrouw voor ons mooie museum.

Bij ons museum op Stroe hebben wij een moestuin van ongeveer 94 m². Om dit goed klaar te maken en te onderhouden hebben wij een of meerdere enthousiaste vrijwilligers nodig.

Er is altijd wel iemand van de huidige vrijwilligersgroep die hierbij kan en wil helpen.

De moestuin is onderdeel van het museum dus er worden groenten en fruit in gezet die rond het jaar 1900 op Wieringen voorkwamen.

Dit is vorig jaar heel goed gedaan en iedereen was ook erg trots op onze tuin, helaas, door omstandigheden hebben wij nu niet die liefdevolle handen meer.

Bent u een enthousiaste hobby tuinder, heeft u tijd over en wilt u dit inzetten voor ons museum? Neem dan contact met ons op.

Wilt u er eerst wat meer over horen? We zijn van harte bereid om u even rond te leiden en te informeren.

U komt terecht bij een fijne vrijwilligers groep met een groot hart voor het Wieringer erfgoed.

Ook hebben wij vrijwilligers nodig voor allerlei activiteiten. Klussers, schoonmakers, rondleiders, gastvrouwen/ heren, duizendpoten die voor alles inzetbaar zijn. Wij heten jullie zeer welkom en ook hiervoor geldt dat wij erg graag bereid zijn om vrijblijvend informatie te verstrekken.

Nieuwsgierig geworden? Neem dan contact op met ons via info@museumjanlont.nl

Of kom gezellig op maandagmorgen vanaf 9.30 uur een bakkie koffie bij ons drinken, dan zijn er voldoende vrijwilligers om iets meer te vertellen.

Petra Leen

Geschenken

Een twintigtal bladen ten behoeve van een boek o.a. over de Zuiderzeewerken en de Afsluitdijk. De bladen werden gered uit een afvalcontainer door twee medewerkers van Rijkswaterstaat in Lelystad, t.w. de dames Janke G.M. Manjé en Vera Zimmerlin (uit Lelystad). Ze werden onlangs overhandigd aan het museum.

***Links en midden:** een Carbidlantaarn, waarschijnlijk afkomstig van een auto, geschenk van Piet Bruul, en geplaatst in de Rijtuigenloods. **Rechts** de Burgemeestersstoel afkomstig van Burgemeester L.C.Kolff, voor ons museum meegebracht door Kees van der Sluijs.*

Nog een cadeautje, na de ALV:

